

LUX

3 FILMY
24 JAZYKŮ
28 ZEMÍ

FILM

DAYS

**À PEINE J'OUVRE MES YEUX
(KDYŽ OTEVŘU OČI)**

Leyla Bouzidová
Francie, Tunisko, Belgie, Spojené arabské emiráty

ye10
ars

À PEINE J'OUVRE MES YEUX

Když otevřu oči

FILM LEYLY BOUZIDOVÉ

Tunis, léto roku 2010, několik měsíců před revolucí. Osmnáctiletá Farah skládá maturitu a její rodina ji už vidí jako lékařku... ona si ovšem svůj život představuje jinak.

Je zpěvačkou v angažované rockové skupině. Plná energie a nadšení poznává lásku a objevuje noční život, což se ovšem nelíbí její matce Hayet, která Tunisko a jeho nástrahy dobře zná.

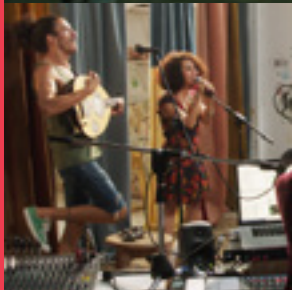
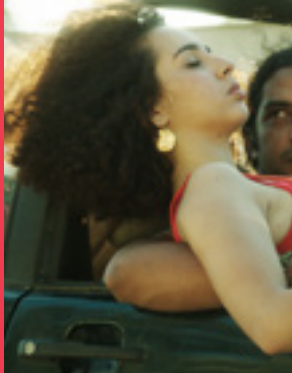
Mračna se začnou vztahovat ve chvíli, kdy skupina začne vystupovat v barech hlavního města a kdy dá Farah důvěřivě najevo svou žízeň po svobodě a touhu po životě. Hayet se brzy dovídá o prostopášném chování své dcery na místech, kam normálně vstupují jen muži, a snaží se přimět ji k rozumu. Marh. Farah, rebelka, která si není plně vědoma nebezpečí, které ji v autoritářském Tunisku hrozí, chce stůj co stůj prosazovat revoluční myšlenky svého přítele a vedoucího skupiny Borhèna, a tím i naděje ostatních mladých Tunisánů.

POPIS SOUVISLOSTÍ

Stojí za povšimnutí, že děj filmu Leyly Bouzidové se odehrává jen pár měsíců před tuniskou revolucí, která dala podnět k propuknutí arabského jara – rozsáhlého nadnárodního hnutí za nezávislost, které se mimo jiné zrodilo ve snaze o překonání zavedených autoritářských režimů, hlubokých sociálních nerovností, těžké hospodářské krize a vysoké míry nezaměstnanosti mladých lidí. Pocit utlačování a nespravedlnosti byl v Tunisku o to intenzivnější proto, že více než 42 % populace byla v té době mladší 25 let a tato generace se vyznačovala vysokou úrovní vzdělanosti a jednoznačně tíhla k světským hodnotám. Zatímco v řadě arabských zemí, které prošly revolucí, se posléze natrvalo dostali k vládě islamisté a způsobili to, co způsobili, Tunisku se podařilo vybudovat skutečnou demokracii. Navzdory prvním volebním úspěchům se islamisty nakonec podařilo zbavit moci a v lednu 2014 byla v zemi přijata nová ústava.

S odstupem pěti let se Leyla Bouzidová vrací ke kořenům tuniské revoluce a pomocí hlavních postav se snaží zobrazit výzvy a faktory, které k ní vedly: mladí občané pocházející spíše z majetných rodin, vzdělaní a s velkou touhou po svobodě (Farah a její přátelé), pocit stísněnosti a pocit být sledován, které jsou typické pro policejní státy (zatčení Borhèna a později Farah), korupce úředníků (poté, co Farah zmizí, podplatí Hayet policejního úředníka, aby okamžitě zahájil pátrání), význam tradiční společnosti a jejích machistických hodnot (způsob, jakým si muži v baru prohlížejí Hayet, když tam večer, kdy se ztratí její dcera, hledá Borhèna)...

Aniž by se touto problematikou přímo zabýval, film *Sotva otevřu oči* přiměje diváka, aby se v souvislosti s teroristickými atentáty, k nimž došlo po arabském jaru, kolem něž se film točí, zamyslel nad neočekávanými důsledky revoluce, která nakonec otevřela cestu konzervativnímu islamismu, který byl z tuniské společnosti roku 2010 dávno vytěsněn. Film Leyly Bouzidové pojednává o nadějích jedné generace, ale hluboko pod povrchem, prostřednictvím náznaků, avšak o to působivěji, znázorňuje její ztracené iluze a současné obavy. V tomto smyslu by tento film, který lze interpretovat jako diskretní pozvánku k budování politického povědomí a k jisté formě intelektuální mobilizace, měl diváka inspirovat k tomu, aby se zamyslel nad zásadními otázkami, jako je potřeba hájit svobody a hodnoty, na nichž je založena demokratická společnost.

FARAH A HAYET : VZTAH MATKY A DCERY

Film Leyly Bouzidové velmi podmanivě popisuje vztah mezi matkou a dcerou a prostřednictvím portrétů těchto dvou žen umožňuje posoudit, do jaké míry se frustrace jedné generace přenáší na další generaci a jak je obtížné docílit jakékoli změny, žije-li člověk v policejním státě. Tak jako Farah má i Hayet své zkušenosti se vzdorem vůči režimu, ale na rozdíl od své dcery ví, že za snahu o změnu zavedeného pořádku se v zemi, jako je Tunisko pod vládou Ben Aliho, platí velmi draze. Její životní dráha, na jejímž konci stojí moderní žena, která ovšem zdaleka není smířená se svým osudem, znázorňuje slepou uličku, kam za těchto represivních podmínek vede každá snaha o revoltu. Osud Farah, která je ztělesněním vitální energie mládeže toužící po svobodě, lze již předpovědět z životní dráhy její matky.

Pokud jde o kinematografické hledisko, ze scén naplněných emocemi lze cítit veškeré napětí, jež mezi těmito dvěma ženami vzniká v důsledku opresivního klimatu, které doléhá na celou společnost. Způsob, jakým jsou tyto velmi dramatické momenty zdůrazněny, umožňuje znázornit dilema matky rozpolcené mezi láskou ke své dceři, starostí o to, aby ji ochránila, a věrností vlastním ideálům z mládeže.

ROZHOVOR S LEYLOU BOUZIDOVOU (VÝŇATKY Z MATERIÁLŮ URČENÝCH PRO TISK)

Hovoříte o strachu z policejního systému. Tunisko je však v současné době ohrožováno jiným závažným jevem: terorismem. Otázkou náboženství se film nicméně vůbec nezabývá.

Film je o mladých lidech plných života, kteří se angažují, kteří chtějí skládat hudbu, vystupovat na koncertech, žít vlastní život. Náboženství není středem jejich vesmíru. Právě o této mládeži plné energie a kreativity má být můj film. O mládeži, která denně bojuje už tím, že existuje, a o níž se mluví velmi málo. Právo vyjádřit se ve sdělovacích prostředcích mají pouze ti, kteří se uchýlili k extremismu a násilí. Pro mě je důležité ukázat, že existuje také jiná mládež, která se nechá unášet životem, a dát jí možnost vyjádřit se prostřednictvím Farah a ukázat, že je umlčována

terorem, který vychází ze systému. Jsou i jiné formy teroru, je terorismus. Farah se snaží žít jako svobodný člověk, chce vyjádřit svůj názor.

Kolem dokola slyšíme výrazy jako „tuniský lid“, „my“, „národ“... Ale jaké místo má „já“? Za jakou cenu existuji v Tunisku jako svobodný člověk? Musela jste tuto cenu zaplatit?

Film se zabývá otázkou: jak se v Tunisku může člověk odpoutat od rodiny, od společnosti, od systému? Jakou energii to vyžaduje a jaký odpor a násilí to může vyvolat? Sledujeme osud Farah, která má chuť žít a prožívat život naplno, navzdory všem, a proto je potrestána, zničena.

Domnívám se, že v Tunisku musí zaplatit každý, ať už jste umělec či nikoli. V určitou chvíli svého života musíme zaplatit svou daň, v soukromé, rodinné, sociální i vzdělávací sféře. V tuniské společnosti se buď přizpůsobíme, nebo narazíme na množství překážek.

Příběh filmu není autobiografický, i když jsem některé ze situací osobně prožila: například jsem zjistila, že blízký přítel, který byl členem stejného filmového klubu jako já, je policejní udavač. Tato osoba nás sledovala a vměšovala se do našeho života. Byl to obrovský šok, v tu chvíli jsem si uvědomila, do jaké míry jsme obklíčeni a že se nemůžeme spoléhat na nic a na nikoho.

Natáčíte podsvětí Tunisu, zejména jeho noční život, bary, vlaky, místa určená pro muže, prohlížíte si je očima ženy... Potom jedete do vnitrozemí, do důlní kotliny, kde rušný městský život vystřídají zaprášené kulisy.

Tato místa odděluje hranice a já cítím potřebu rozbít ji, protože vím, že je to možné.

Nejchoulostivější scéna během natáčení byla ta, kdy Hayet vstupuje do baru. Figuranti v tom baru s nevalnou pověstí byli skuteční klienti. Scénu bylo třeba natočit několikrát, a herečka proto musela do baru vstoupit opakovaně a pokaždé to byla zatěžkávací zkouška. I když přítomní muži byli figuranti, prohlíželi si ji s naléhavostí, téměř oplze, aniž by je o to kdokoli žádal. Napětí, které bylo z jejich pohledu cítit, zaznamenaly ostatně všechny přítomné ženy.

Chtěla jsem natáčet skutečná místa v Tunisu a zachytit skutečnou atmosféru, která tam vládne, a skutečné osoby, které tam pracují a které se tam pohybují: Předměstský vlak, bary i nádraží jsou natočeny dokumentárním způsobem.

Děj filmu jsem chtěla zasadit do míst ve městě, která jsou plná života a která se hemží lidmi... Chtěla jsem také ukázat fosfátové doly, které byly za Ben Aliho důležitým místem odporu.... Horníci hrají sami sebe.

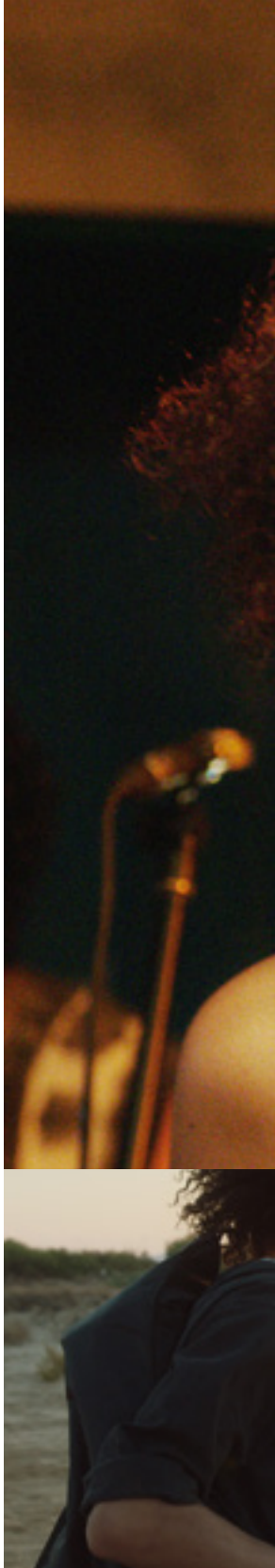
Tato scéna je ve filmu jistým přelomem, dává divákovi možnost získat od příběhu jistý odstup, něco jako oddálení v objektivu, které umožňuje získat kartografii země. Připomenout si, že slova písně zaznívají z dálky, že pocit stisněnosti je hluboký a že prosakuje skrz několik sociálních sfér. Je to projev úcty k těm dělníkům (kteří jsou i dnes v konfliktu s mocí), připomínka, že především jejich odpor připravil zemi na převrat. Vše začalo již v roce 2008, tedy dávno před slavným činem Bouaziziho.

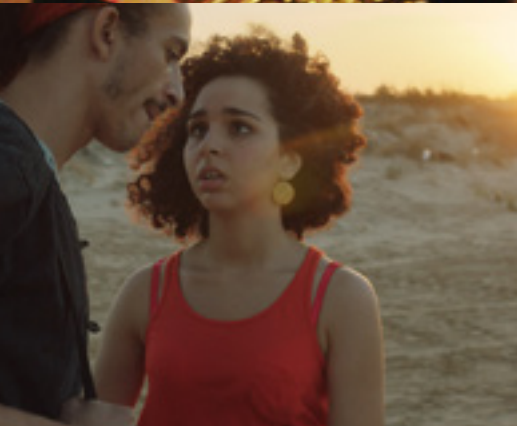
Hudba ve filmu je vektorem určité formy odporu. Autorem je Iráčan Khyam Allami.

Hudba a tanec jsou činnosti, které měly v tuniské lidové kultuře vždy důležité místo. „Mézoued“, tradiční hudba, tance či oslavy, které doprovázejí svatbu, jsou skutečným představením, které lidi pohlcuje a dává jim možnost odreagovat se. V poslední době jsme svědky vzniku tuniského rapu, který se zrodil v chudých čtvrtích. Pro celou řadu lidí je to skutečné útočiště a velmi silná forma vzdoru. Stát má z těchto zpochybňujících rapperů očividně velký strach, a proto proti nim bojuje a zatýká je za to, co zpívají ve svých písních.

Hudba byla v tomto filmu velkou výzvou. Bylo třeba nejen najít herečku, která umí zpívat, ale vytvořit skupinu, složit hudbu, napsat slova písní. Někdy jsem měla pocit, že je to nadlidský úkol. Setkala jsem se obrovským množstvím hudebníků, ale nemohli jsme se dohodnout.

A potom jsem byla náhodou na koncertě v Paříži a objevila jsem skupinu „Alif Ensemble“, jejíž hudbou jsem byla unesena. Jedním z pěti hudebníků, kteří pocházeli z různých arabských zemí, byl i Khyam. Složil písně pro Bayu a než se začalo natáčet, celé týdný se nacvičovalo. To je stmelilo. Hudba nás všechny dostala.

SMĚR ÚVAH

Jaké místo a funkci má podle vás umění ve společnosti?

les grignoux

10 LET EVROPSKÝCH FILMŮ PROMÍTANÝCH EVROPANŮM

Evropský parlament s potěšením představuje tři filmy postupující do užšího výběru soutěže o Filmovou cenu LUX 2016:

À PEINE J'OUVRE LES YEUX (*Když otevřu oči*), film Leyly Bouzidové
Francie, Tunisko, Belgie, Spojené arabské emiráty

MA VIE DE COURGETTE (*Můj život Cukety*), film Clauda Barrase
Švýcarsko, Francie

TONI ERDMANN, film Maren Adeové
Německo, Rakousko, Rumunsko

Tyto mnohovrstevné příběhy, které jsou výsledkem velkého nadšení a tvořivosti mladých talentovaných režisérů a režisérů, budou promítány v průběhu pátého ročníku Filmových dnů LUX.

FILMOVÁ CENA LUX

Kultura hraje klíčovou úlohu při utváření naší společnosti.

V tomto duchu uděluje od roku 2007 Evropský parlament Filmovou cenu LUX s cílem rozšířit cirkulaci evropských filmů po celé Evropě a podnítit celoevropskou diskusi o zásadních společenských otázkách.

Filmová cena LUX je výjimečnou iniciativou. Vzhledem k tomu, že většina evropských koprodukcí bývá zpravidla promítána pouze v zemích původu a velmi zřídka v jiných zemích, ani v rámci EU, dává Filmová cena LUX výjimečnou příležitost otitulkovat tři evropské filmy ve 24 úředních jazycích Evropské unie.

Poslanci Evropského parlamentu zvolí vítěze Filmové ceny LUX, který bude vyhlášen 23. listopadu 2016.

FILMOVÉ DNY LUX

Filmová cena LUX rovněž dala vzniknout Filmovým dnům LUX. Tři filmy ucházející se o Filmovou cenu LUX jsou během Filmových dnů LUX představeny širšímu evropskému publiku.

Zveme Vás na projekce v rámci Filmových dnů LUX, které jsou nezapomenutelným kulturním zážitkem stírajícím hranice. Od října do prosince 2016 se můžete přidat k milovníkům filmu z celé Evropy a zúčastnit se promítání filmů *Když otevřu oči* (*À peine j'ouvre les yeux*), *Můj život Cukety* (*Ma vie de Courgette*) a *Toni Erdmann* v jednom z 24 úředních jazyků Evropské unie. Nezapomeňte hlasovat pro film, který se Vám nejvíce líbil, prostřednictvím našich internetových stránek luxprize.eu nebo na naší facebookové stránce!

CENA DIVÁKŮ

Cena diváků Filmové ceny LUX je udělena na základě volby publika. Nezapomeňte hlasovat pro filmy *Když otevřu oči* (*À peine j'ouvre les yeux*), *Můj život Cukety* (*Ma vie de Courgette*) a *Toni Erdmann*! Možná budete mít štěstí a budete se na pozvání Evropského parlamentu moci v červenci 2017 zúčastnit mezinárodního filmového festivalu v Karlových Varech – a ohlásit název filmu, který získá cenu diváků.

SLEDUJTE,
DEBATUJTE
A HLASUJTE

@luxprize

#luxprize

LUX
PRIZE
.EU

REŽIE: Leyla Bouzidová

SCÉNÁŘ: Leyla Bouzidová, Marie-Sophie Chambonová

OBSAZENÍ: Baya Medhafferová, Ghalia Benaliová, Montassar Ayari, Lassaad Jamoussi, Aymen Omrani

KAMERA: Sébastien Goepfert

HUDBA: Khyam Allami

PRODUCENTI: Sandra da Fonsecaová, Imed Marzouk

VÝROBA: Blue Monday Productions, Propaganda Production

KOPRODUKCE: Hélicotronic

ROK: 2015

STOPÁŽ: 102'

ŽÁNŘ: Fikce

ZEMĚ: Francie, Tunisko, Belgie, Spojené arabské emiráty

PŮVODNÍ VERZE: arabština

